

Chữ i câu đố i Tết

Tác Giả: Lê Trung Ngân

Thứ Sáu, 04 Tháng 2 Năm 2011 12:51

Đố i sòng khóm khá dòn, mớ i ngói i, tu hoàn c nh, gổ i gổ m vào câu đố i nh ng ý t, nh ng ni m vui cùng c v ng vào m t năm m i đang đ n.

Nh ng năm tháng xa xa, mớ i năm, khi Tết đ n, t thành th t i các làng quê, cùng v i vi c mua sắm hàng Tết, đ ng cây nêu, ng i ta không quên mua dăm qu cau, bao chè t i xin câu đố i c Nghè, c C.

Câu đố i th vi t trên gi y đ dán c t, c a nhà n i dung th ng bày t lòng bi t n c a cháu con đố i v i tiên t :

*Tu h u t th i xuân t i th
Nhân bách h nh h u vi tiên*

*(Năm có b n mùa, m đ u b ng mùa xuân;
Ng i ta có trăm tính nh ng tính h u th o là c n tr c h t)*

làng tranh Đông Hồ câu đố i trên đã đ c c i biên chút ít và đ a vào b tranh ch treo bàn th gia tiên, hai bên là ch Phúc, ch Th và đôi câu đố i:

*T th i xuân t i th
Ngũ phúc th vi tiên*

Chữ i câu đố i Tết

Tác Giả: Lê Trung Ngân

Thứ Sáu, 04 Tháng 2 Năm 2011 12:51

Những chữ Hán đố c trang trí cách điệu: một bên là con rùa, một bên là con phượng trên nền giấy yếm xuyết hoa, lá, chim muông.

Những câu đố này thường kèm theo một chữ đố cũng viết trên giấy đỏ treo thành bức hoành: "Mặt hà tở nguyên" (Uống nước sông nhớ đấng nguời): "Độc lập quang" (Độc chan hoà ánh sáng).

Đáp Tết còn có các câu đố c c nh xuân c a các bức vẽ hay chữ tết, cũng đố c viết trên giấy đỏ treo c nh.

Vậy tết treo câu đố Tết có tết bao giờ? Sách xưa có kể phong tục c a nguời dân Bách Việt, trong ngày Tết Nguyên đán theo bùa g có hình hai vị thần Thổ n Đ và U t Lu treo hai bên c a ngõ. Đó là hai vị thần s nh đ i g c đào l n đ i núi Đ Sóc chuyên cai quản đàn qu , h qu nào "phá rào" đi làm hại dân thì thần hoá phép trừ đi. Sau này vị c treo bùa g "Đào phù" đ c thay b nh câu đố hai bên c a.

Đố i s nh kh m khá đ n, m i ngu i, tu hoàn c nh, g i g m vào câu đố i nh ng ý t , nh ng ni m vui cùng c v nh vào mặt năm m i đang đ n. Vào th k 15, thú ch i câu đố i Tết đã tr nên ph bi n, kh p kinh k , t dinh th c a quan l i t i các t gia, đầu đầu cũng treo câu đố i Tết. L i có c c u đ i nói v nh ngh nghip đ n c a hàng, c a hi u. T nh truy n, vào mặt năm, s p t i giao th a, vua Lê Thánh Tông ra ph ph nh ng xem dân ăn Tết. Th y mặt nhà không treo câu đố i, vua vào h i, biết đó là nhà mặt ngu i th nhu m v goá, con trai đi v nh, vua bèn l y gi y bút và viết.

Thiên h thanh hoàng giai ngã th ;

Tr u đình chu t t ng ngõ gia.

(Xanh vàng thiên h đ u tay t

Đ tía tr u đình t c a ta)

Cùng với chữ Hán, nh u danh sĩ n c ta còn viết câu đố i Tết b nh chữ Nôm. Đ u th k 20, Ngu n Khuy n (1835-1909) đã s đ ng tài tình ch viết c a dân t c, đ a c ca dao, t c ng ,

Chị i câu đố i Tít

Tác Giả: Lê Trung Ngân

Thứ Sáu, 04 Tháng 2 Năm 2011 12:51

thành ngữ vào câu đố i. Trong 67 câu đố i hiện còn câu a câu thì 47 câu đố i Nôm. Đây là câu nh Tít câu a mất nhà nghèo mà lòng vẫn phỉ phỉ i sực xuân khi giao thừa súp đố n:

*Chị u ba mồi i, n h i tít mù, co cng đp thng b n ra c a
Sáng mng m t, r u say túy lúy, gi tay bng ông Phúc vào nhà.*

Hi u rõ v n xoay câu a t o hoá, c c c ao.

*Có là bao, ba v n sáu ngàn ngày, đ c trăm cái Tít
c gì nh , m t năm m i hai tháng, c b n mùa xuân.*

Và hàng năm, nh đã thành lệ đp vào đp Tít, t i nhi u n i trong c n c i t ch c tri n lãm thơ pháp, thơ ho . Đp này m t s nhà nho i đ c m i đ n vi t câu đố i t t. V x a kh i đ y đã thu hút hàng ngàn ng i trong và ngoài n c t i chiêm ng ng.